

Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych?

Raport z badań realizowanych w trakcie jesiennej edycji projektu
„Nastolatek w samorządzie” (2012)

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy

2013

Zuzanna Włodarczyk

Spis treści

Warszawa - Miasto z klimatem dla młodych (s. 3)

Omówienie wyników (s. 4)

Wnioski (s. 18)

Bibliografia (s. 21)

Projekt „Nastolatek w samorządzie” realizowany jest przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy od 2002 roku.

Przez 10 lat udało się nam dotrzeć z bezpłatnymi warsztatami samorządowymi do ponad 70. warszawskich szkół ponadgimnazjalnych. W zajęciach udział wzięło kilkanaście tysięcy uczniów.

W kwietniu 2013 ruszamy z kolejną edycją projektu.

Koncepcję raportu opracowała **Dorota Stempniak**

Warszawa – Miasto z klimatem dla młodych

W Warszawie mieszka i uczy się ponad **300 000 młodzieży**¹. Pod względem wieku, pochodzenia społecznego, sytuacji ekonomicznej, zakresu podejmowanych działań, jak i stylów życia jest to grupa bardzo zróżnicowana. Jak bowiem słusznie zauważają badacze Pracowni Badań i Innowacji Stocznia, autorzy zeszytu *Głos*², młodzi jako tacy (jako jednorodna grupa społeczna), nie istnieją. Mówić możemy natomiast o młodych mieszkających w miastach, o młodych mieszkających na wsi, studentach lub uczniach szkół ponadgimnazjalnych... Zawsze jednak potrzebna jest możliwa jak największa specyfikacja grupy, którą opisujemy.

Skrótowo jednak wszyscy używają stwierdzenia *młodzi*. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów wydała nawet potężny raport „**Młodzi 2011**”, w którym stara się ująć charakterystykę i specyfikę młodych Polaków (dzieląc ich na niesamodzielną jeszcze młodzież oraz na ustabilizowanych życiowo (choć nie zawsze), młodych dorosłych³). Raport ukazuje wyznawane przez nich wartości, postawy, aspiracje, oczekiwania oraz zainteresowania i formy spędzania czasu wolnego.

W ujęciu socjologicznym młodzież definiowana jest jako „fenomen społeczno-kulturowy, który w swoich formach zjawiskowych podporządkowany jest wymiarom historyczno-społecznym”⁴. Młodzi ludzie rozumiani są tu więc jako grupa społeczna, kształtowana

i definiowana przez społeczeństwo w jego własnych, dokładnie określonych ramach.

W niniejszym raporcie młodych mamy sprecyzowanych dość konkretnie – to uczniowie klas drugich warszawskich szkół ponadgimnazjalnych (17-18-latkowie), osoby, które wzięły udział w jesiennej edycji projektu „Nastolatek w samorządzie”. Wśród naszych młodych są zarówno kobiety, jak mężczyźni, osoby mieszkające w Warszawie oraz poza jej granicami (najczęściej w gminach sąsiadujących).

---

¹ Dane zaczerpnięte z prezentacji „*Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych*” przedstawionej na panelu eksperckim w dniu 21.01.2013.

² *Głos*, zeszyt nr 1, A. Giza-Poleszczuk, A. Strzeмиńska, J. Mencil, Warszawa 2012

³ *Młodzi 2011*, K. Szafraniec, red. nauk. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011, s.37

⁴ *Socjologiczne teorie młodzieży*, Griese H, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków 1996, s.11.

Na samym początku każdego warsztatu rozdaliśmy uczniom niedługą, anonimową ankietę. Chcieliśmy dowiedzieć się z niej, **jacy są ci nasi młodzi** – Jak spędzają swój czas wolny? Czy są chętni do współdecydowania o naszym mieście? Jakie mają problemy? Pytaliśmy też o preferencje dot. tworzonego właśnie młodzieżowego portalu miejskiego (Jakie treści powinny się na nim znaleźć? Czy młodzi byliby w ogóle zainteresowani korzystaniem z takiej strony?). Badanie miało na celu poznanie zainteresowań i opinii młodzieży, oraz pomóc w udoskonalaniu kolejnych edycji projektu (dobór atrakcyjnych i przydatnych dla młodzieży, treści).

Takie same ankietę wypełniali wcześniej uczestnicy wiosennej edycji warsztatów (2012). Wyniki obu serii ankiet mają także pomóc w kształtowaniu polityki młodzieżowej m.st. Warszawy.

Omówienie wyników

Prezentowanych wyników nie można uznać za w pełni reprezentatywnych dla całej populacji warszawskiej młodzieży ponadgimnazjalnej. Brak rygoru naukowego przy doborze oraz wartości liczbowej (1109 ankiet) próby, czyni wyniki badania nierzetelnymi z naukowego punktu widzenia.

Niemniej jednak badanie pomaga rzucić światło na pewne obszary poruszanej problematyki, sygnalizuje pewne tendencje i kwestie warte dalszych obserwacji, które w celu szerszego poznania, powinny zostać zweryfikowane w innych bardziej szczegółowych, badaniach.

O badaniu

Badanie przeprowadzone zostało w okresie **wrzesień-grudzień 2012 roku** wśród uczestników **jesiennej edycji** projektu „Nastolatek w samorządzie”. Ankiety zostały wypełnione przez uczniów na samym początku warsztatu, co gwarantować miało brak wpływu treści zajęć na odpowiedzi uczniów.

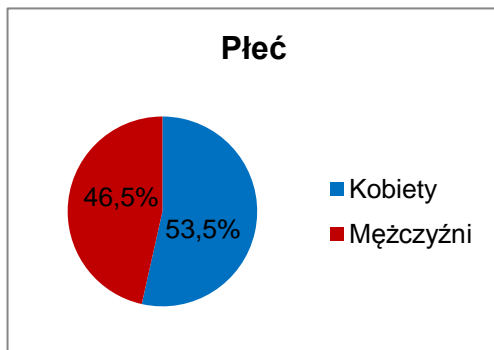
Uczniowie biorący udział w warsztatach zostali poproszeni na początku spotkania o wypełnienie anonimowej ankiety. Odpowiadali w niej na pytania dotyczące:

- form spędzania przez młodzież czasu wolnego
- zasadności utworzenia i rodzaju treści Młodzieżowego Serwisu Informacyjnego
- możliwości współdecydowania o najbliższym otoczeniu
- najistotniejszych problemów osób młodych w Warszawie

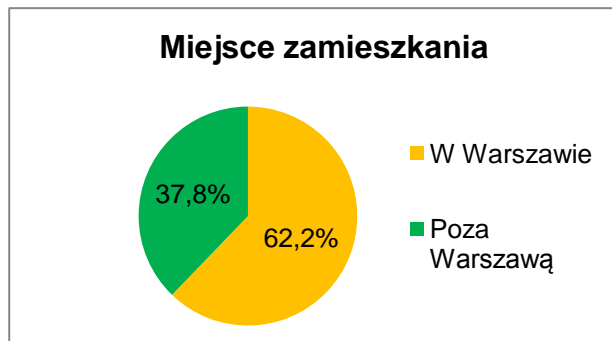

Badanie miało na celu poznanie zainteresowań i opinii młodzieży na temat jakości życia młodych osób uczących się i/lub mieszkających w Warszawie, oraz pomóc w **kształtowaniu programu polityki młodzieżowej** m.st. Warszawy „Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych”.

O badanych:

Wykres 2 n=1109

Wykres 1 n=1109

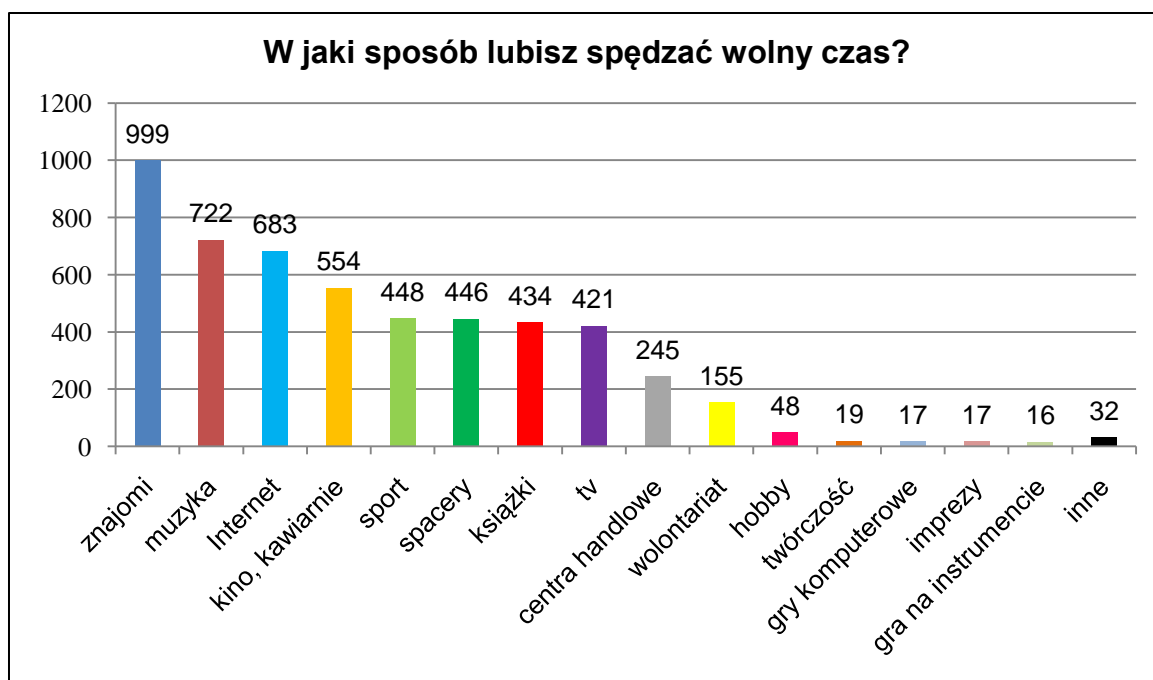
Udało się zebrać **1109 ankiet**, w tym 46,5% wypełnionych zostało przez młodych mężczyzn, a 53,5% przez młode kobiety. Wśród wypełniających ankietę 62,2% osób mieszka w Warszawie, zaś 37,8% poza nią.

Formy spędzania przez młodzież czasu wolnego

Warszawa jest miastem dającym wiele możliwości. Szerokie zaplecze kulturalno-sportowe oraz dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacji miejskiej sugerowałyby niemal nieograniczone pole działania dla młodych warszawiaków...

Interesuje nas to, w jaki sposób młodzież lubi spędzać swój czas wolny (Jakie podejmuje działania? Czy są one raczej indywidualne czy grupowe?; Młodzi chętniej wybierają przestrzenie prywatne, komercyjne, a może publiczne?)

Zadaliśmy pytanie: **W jaki sposób lubisz spędzać wolny czas?** Badani mogli wybrać maksymalnie sześć spośród dziesięciu preferowanych form oraz dopisać inne, które nie znalazły się w zaproponowanym zestawieniu.

Wykres 3 n=5266

Najpopularniejszą formą spędzania czasu wolnego okazały się **spotkania ze znajomymi, przyjaciółmi** (wskazało je aż 999 ankietowanych). Wynik ten nie jest zaskoczeniem – w wieku dorastania grupa rówieśnicza jest jednym z najważniejszych elementów życia młodego człowieka. To bycie częścią grupy zaspokaja potrzebę akceptacji i przynależności, a jednocześnie daje szansę na prezentowanie innym swojej indywidualności i wartości.

Bardzo ważnymi formami spędzania czasu wolnego, są dla młodych także: **słuchanie muzyki** (722 wskazania) oraz **Internet** (683 wskazań). Nowe technologie zawsze były domeną młodych, którzy z dużą łatwością opanowują technologiczne nowości. Wyniki badań pokazują, że młodzi ludzie w Polsce są na siódmym miejscu w Europie pod względem wykorzystywania sieci komputerowej do kontaktów towarzyskich⁵. Internet bowiem to dla nich, nie tylko „okno na świat” pozwalające na dostęp do informacji z każdego zakątka globu, to także skuteczne narzędzie budowania pewnych form relacji w najbliższym otoczeniu.

Wśród innych ulubionych form spędzania czasu wolnego ważne są także inne **czynności grupowe**: chodzenie do kina, kawiarni (554 wskazań), spacer (446), zajęcia sportowe, rekreacyjne (448), spędzania czasu w centrach handlowych (245),

⁵ *Młodzi 2011*, pod red. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011, s. 257.

działalność społeczna, wolontariat (155), wyjścia o charakterze kulturalnym (koncerty, wystawy, teatr, muzeum) oraz imprezy (w tym używki, 17).

Wśród czynności **indywidualnych**, najpopularniejszymi są: czytanie książek, czasopism (434 wskazania), oglądanie telewizji (421), czas poświęcony na indywidualne hobby (48) i szeroko rozumianą twórczość i samodoskonalenie (19), gra na instrumencie (16), gra na komputerze (17), a także odpoczynek oraz spędzanie czasu w kościele.

Młodzieżowy Serwis Informacyjny

W trakcie poprzednich edycji projektu uczniowie często skarżyli się na brak jednego, atrakcyjnego portalu, na którym znalazłyby się różnorodne oferty skierowane do młodzieży. Z badania przeprowadzonego dla Urzędu Miasta w 2009 roku⁶ wynikało zaś, że taki portal może stanowić odpowiedź na problem słabej komunikacji Urzędu z uczniami warszawskich szkół ponadgimnazjalnych. **Centrum Komunikacji Społecznej** w odpowiedzi na te głosy, planuje stworzenie młodzieżowego portalu internetowego, na którym znajdą się przydatne informacje dotyczące funkcjonowania młodych w stolicy.

Aby portal jak najbardziej odpowiadał potrzebom młodzieży, zapytaliśmy uczniów, **jakie zakresy tematyczne** powinien on zawierać. (Zadaliśmy także pytanie o gotowość do korzystania z takiej miejskiej platformy kontaktu).

Wykres 4 n=1107

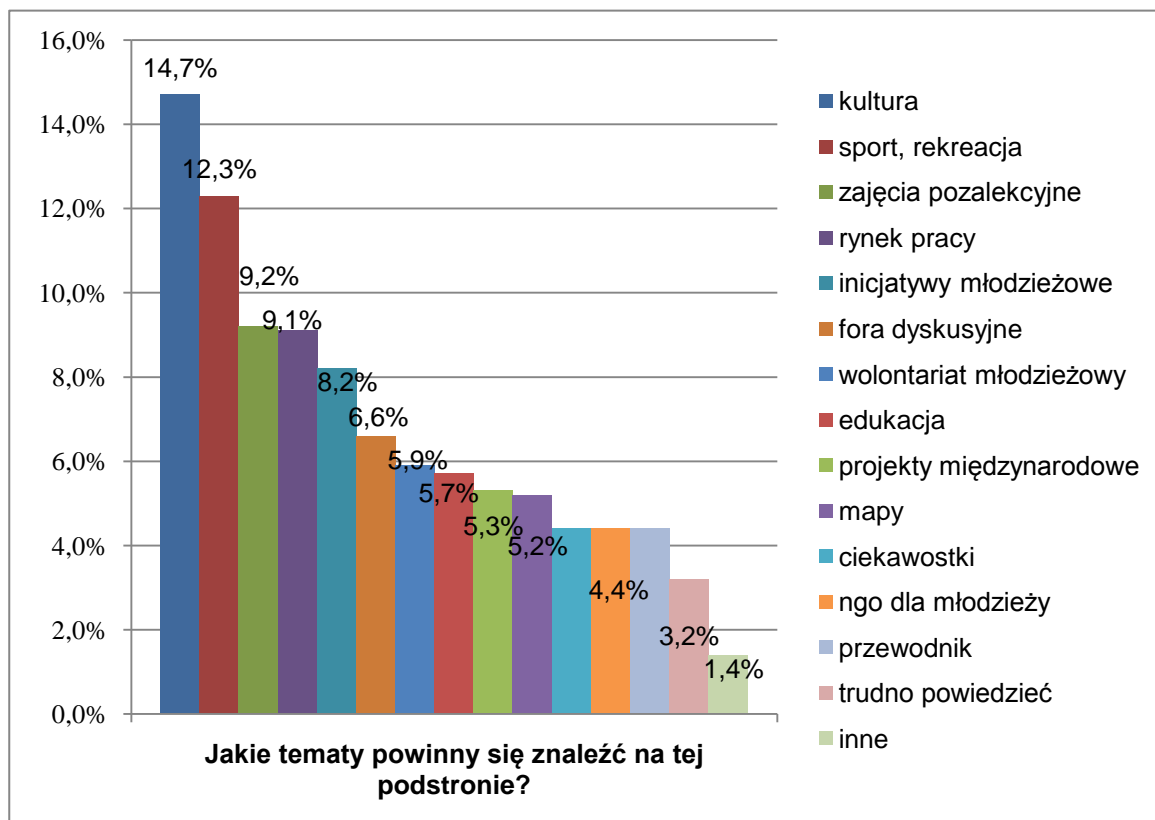
⁶ Plan działań na rzecz polepszenia komunikacji Urzędu m.st. Warszawy z Młodzieżą, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, Federacja MAZOVIA, Fundacja Civis Polonus, Maj 2009.

Zdania wśród uczniów są podzielone: ok. 36% uczniów wyraziło chęć korzystania z portalu, zaś ok. 35% brak takiej gotowości. Aż 27,8% badanych stwierdziło natomiast, że „trudno im powiedzieć”. Takie niejednoznaczne nastawienie wynikać może z braku ufności wobec nieznanego. Dzisiejsza młodzież dorasta w czasach, gdy pasywnych konsumentów zastępują aktywni *prosumenci*. Zanim coś kupimy, w coś zainwestujemy chcemy to zobaczyć, dotknąć, poznać. Jesteśmy bardziej krytyczni i zaangażowani, niż kiedyś. Młodzi pytani o gotowość korzystania z portalu, którego jeszcze nie widzieli, nie wypróbowali niekoniecznie będą się deklarować tylko ze względu na pomysł. Liczy się także funkcjonalność takiej strony, jej faktyczna zawartość.

Powodem nieufności wobec podstrony może być także fakt, iż została ona przedstawiona w pytaniu jako integralny element strony m.st. Warszawy. Miejskie strony internetowe nie cieszą się popularnością wśród młodzieży. Jak wynika z rozmów z uczniami, są one dla niej nieczytelne i niejasne.

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy uczniów o wskazanie tematów, które powinny znaleźć się na powyższym portalu. Zaznaczyć można było maksymalnie sześć tematów, ale była także możliwość dopisania innych, niepojawiających się w zestawieniu.

Wykres 5 n=2910

Obszarami tematycznymi **najczęściej wskazanymi** przez młodzież były: kultura i rozrywka, sport i rekreacja, oferta zajęć pozalekcyjnych oraz rynek pracy.

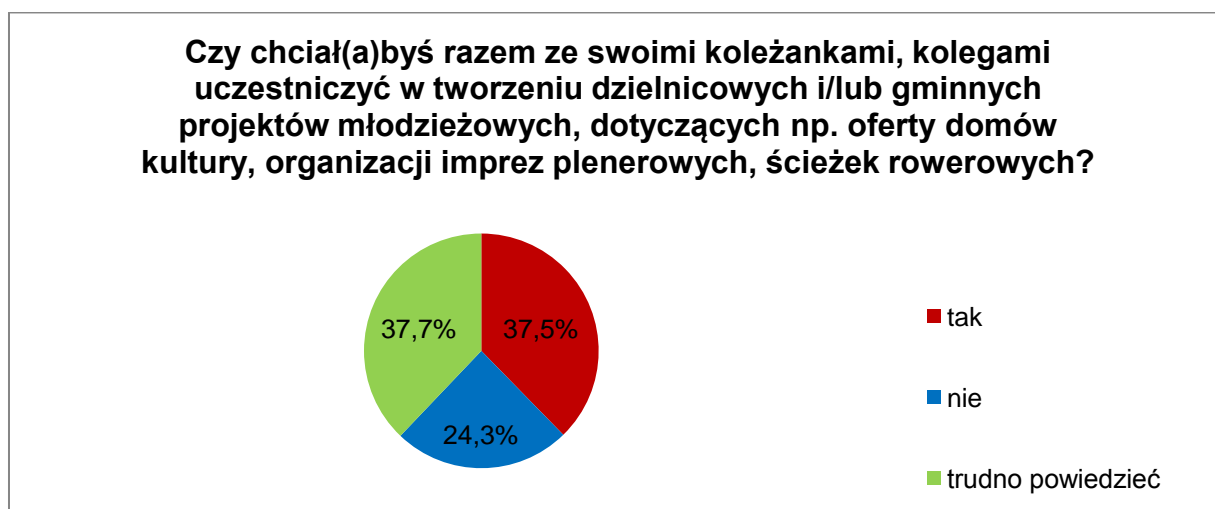
Silne jest także zainteresowanie tematami związanymi z **działalnością młodzieżową**: lokalnymi inicjatywami młodzieżowymi, wolontariatem młodzieżowym, projektami międzynarodowymi oraz organizacjami pozarządowymi dla młodzieży. Fakt ten potwierdza głębokie przekonanie (podparte licznymi obserwacjami), że młodzi chcą działać, organizować, sprawdzać się, ale brakuje im informacji gdzie, jak i z kim mogą to robić. Pewne jest, że wskazane wyżej treści będą tworzyć trzon miejskiego portalu młodzieżowego.

Wśród innych wskazań, wysokie zainteresowanie wzbudzają także fora dyskusyjne oraz informacje związane z edukacją.

Możliwości współdecydowania o najbliższym otoczeniu

Jednym z głównych celów projektu „Nastolatek w samorządzie” jest zachęcenie uczniów warszawskich szkół ponadgimnazjalnych do **współdecydowania o swoim najbliższym otoczeniu**. Istnieje wiele form i możliwości takiej aktywności, ale są one cały czas słabo znane wśród młodzieży. Na warsztatach samorządowych opowiadamy więc młodzieży o Młodzieżowych Radach Dzielnic i Młodzieżowej Radzie Warszawy. Zachęcamy także do wnikliwego obserwowania swojego otoczenia, do reagowania na sytuacje i projekty dla niego korzystne, oraz do współtworzenia życia kulturalno-społecznego najbliższej okolicy. Cały czas także staramy się obserwować i badać gotowość młodych do działania i współdecydowania poprzez nowe formy partycypacji społecznej.

Interesowała nas gotowość młodzieży do **uczestniczenia w tworzeniu dzielnicowych i/lub gminnych projektów młodzieżowych**.

Wykres 6 n=1103

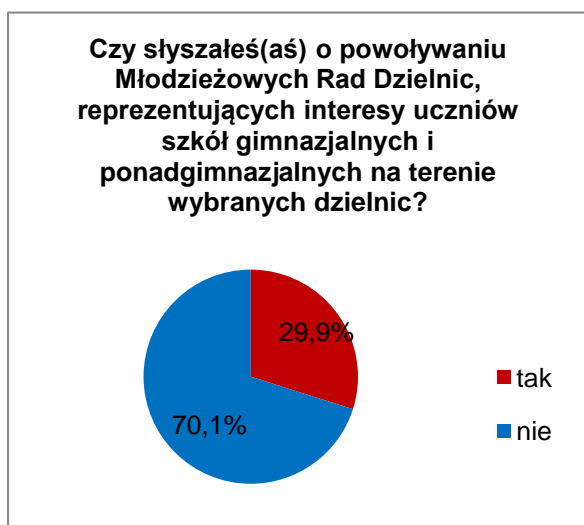
Wyniki są zróżnicowane. Aż 37,7% uczniów **nie jest w stanie** określić swojej gotowości do uczestniczenia w takich projektach. Może to wskazywać na duże braki w wiedzy w tym obszarze (*Czy ja mogę w ogóle robić takie rzeczy? Czy takie rozwiązania są dla mnie i moich znajomych faktycznie dostępne?*) lub po prostu brak indywidualnego zdecydowania w kwestii aktywności społeczno-kulturalnej. W końcu nie każdy młody musi być aktywny, mieć potrzebę działania.

37,7% badanych jest **zainteresowana** wskazanymi rozwiązaniami. Pozostałe 24,3% uczniów nie odczuwa potrzeby takiej aktywności.

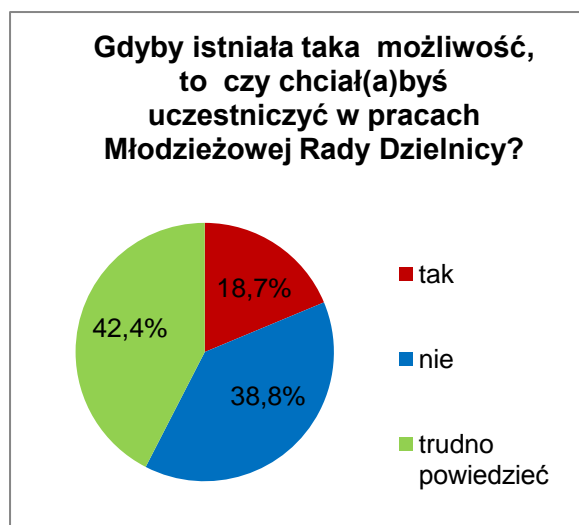
Młodzieżowe Rady Dzielnic

Młodzieżowe Rady Dzielnic to reprezentacja interesów młodzieży w lokalnych strukturach samorządowych. Jeżeli w dzielnicy działa Młodzieżowa Rada lub trwają prace nad jej powołaniem, każda publiczna szkoła gimnazjalna i ponadgimnazjalna ma prawo wybrać do jej składu swojego przedstawiciela (lub przedstawicieli). Członkowie Młodzieżowej Rady doradzają Radom Dzielnic w kwestiach młodzieżowych (mogą m.in. opiniować projekty uchwał, brać udział w specjalnych spotkaniach, realizować badania wśród uczniów szkół swojej dzielnicy). By wesprzeć Młodzieżowe Rady Dzielnic w działaniu, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy oraz organizacje pozarządowe, służąc wsparciem merytorycznym, współpracują z członkami Rad oraz ich opiekunami.

Młodzieżowe Rady Dzielnic są jednak mało znane warszawskiej młodzieży. 70% uczniów nigdy o nich nie słyszało (tylko niecałe 30%, tak). Wyniki te tłumaczyć mogą także **niskie zorientowanie uczniów w kwestii wyborów** do Młodzieżowych Rad w ich szkole: niemal 53% uczniów nie wie, czy w ich szkole organizowane były wybory to Młodzieżowej Rady, a ponad 32% twierdzi, że w ich szkole nie odbyły się takie wybory. Dodatkowe 1,5% uczniów tłumaczy brak wyborów w ich szkole faktem nieistnienia Młodzieżowej Rady w ich dzielnicy. Tylko niespełna 13% badanych wskazało na zorganizowanie w ich szkole takich wyborów.

Wykres 8 n=1104

Wykres 7 n=1105

Chęć uczestniczenia w pracach Młodzieżowej Rady także nie jest jednoznaczna. Ponad 42% uczniów „nie wie” czy chciałoby być ich częścią, 38,7% wie, że „nie chciałoby”. 19% uczniów chciałoby uczestniczyć w pracach Rady.

Sama idea powoływania młodzieżowych organów ma więcej zwolenników, niż przeciwników. 53,7% uczniów ocenia powoływanie Rad jako „dobry pomysł”, zaś 17,5% jako „zdecydowanie dobry pomysł”. 24,3% stwierdza, że „trudno powiedzieć”. Tylko 2,4% uczniów uważa te wybory za „raczej zły pomysł”, a 2% za „zdecydowanie zły pomysł”.

A co sądzisz o pomysle powolywania na terenie wybranych dzielnic m.st. Warszawy Młodzieżowych Rad Dzielnic, reprezentujących interesy uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w dzielnicy?

Wykres 9 n=1103

Niechęć do udziału w pracach Rady nie wynika więc z niedostrzegania zasadności powolywania Rad, a z indywidualnych pobudek. Co więcej, Młodzieżowe Rady są postrzegane jako **efektywne narzędzie poprawy warunków życia młodzieży - ponad 50% badanych dostrzega możliwości takiego wpływu**. (36,7% nie umie tego stwierdzić, zaś 12,7% nie wierzy w taką zależność).

Jak sądzisz, czy Młodzieżowe Rady Dzielnic mogą mieć wpływ na poprawę warunków życia młodzieży?

Wykres 10 n=1104

Problemy młodych osób

Ostatnim, bardzo ważnym obszarem naszych badawczych zainteresowań, były **problemy młodych osób uczących się w Warszawie**. Nie sugerowaliśmy żadnych zakresów problemowych, chcieliśmy uzyskać zróżnicowane odpowiedzi z wielu kategorii. (Interesowały nas zarówno problemy codzienne, przyziemne, jak i problemy bardziej indywidualne).

Zapytaliśmy: **Jakie są - Twoim zdaniem - najważniejsze problemy młodych osób mieszkających i/lub uczących się w Warszawie?** Uzyskane odpowiedzi podzieliliśmy na następujące grupy problemowe oraz kategorie:

Brak problemów, (oraz „nie wiem”, „nie mieszkam w Warszawie”) - 6,4%

PROBLEMY PUBLICZNE:

Komunikacja miejska (łącznie : 32,1% uzyskanych odpowiedzi):

- dojazdy (za długie, złe, korki); ogólnie komunikacja, problemy z dojazdami w nocy
- drogie bilety
- spóźnienia autobusów i pociągów
- tłok
- brak ścieżek rowerowych, terenów zielonych

Problemy związane z edukacją (łącznie 11,8% wszystkich odpowiedzi):

- niski poziom nauczania, zły system edukacji
- wagary
- nauczyciele i dyrektorzy (nastawienie, sposób traktowania)
- brak motywacji do nauki, małe zainteresowanie nauką, brak chęci nauki
- metody nauczania, przestarzałe treści, brak wyjść w ramach lekcji
- problemy w nauce, szkoła (w tym bieda szkoły)

Brak pieniędzy, pracy i perspektyw na przyszłość (łącznie 6,9% wszystkich odpowiedzi):

- brak pieniędzy (w tym na książki, podręczniki), brak stypendiów
- brak pracy dla młodzieży
- brak perspektyw

PROBLEMY INDYWIDUALNE I ŚRODOWISKOWE:

Nałogi (w tym: alkohol, narkotyki, papierosy) – 9,2%

Nastawienie młodzieży (łącznie 4,7% wszystkich odpowiedzi):

- lenistwo, brak zainteresowań, zła organizacja czasu, głupota, bezmyślność, brak aspiracji
- nietolerancja, rasizm

Problemy rodzinne i rówieśnicze (łącznie 4,4% wszystkich odpowiedzi):

- problemy rodzinne, brak rozmowy i zrozumienia w rodzinie, brak pozytywnych wzorców w rodzinie
- problemy rówieśnicze (np. brak akceptacji ze strony innych), problemy osobiste, złe towarzystwo, nękanie, depresja

Przemoc (w tym: przestępczość, niskie poczucie bezpieczeństwa, „dresy”, demoralizacja) - 3,3%

Stres, frustracja – 0,8%

PROBLEMY MŁODZIEŻY W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ:

Brak przestrzeni dla młodzieży (łącznie 15,4% wszystkich odpowiedzi):

- brak miejsc spotkań młodzieży
- brak tańszej lub/i bezpłatnej rozrywki (w tym ogólnodostępnych obiektów sportowych)
- mała oferta zajęć pozalekcyjnych (w tym miejsc rozwijania pasji, zainteresowań)

- brak wydarzeń dla młodzieży

Brak czasu wolnego (w tym: za dużo lekcji) - 6,7%

Brak informacji o działaniach skierowanych do młodzieży (1,5%):

- brak informacji o akcjach, w które mogłaby się włączyć młodzież; brak promocji takich działań; za mało organizacji pozarządowych dla młodych

Brak zainteresowania młodzieżą (0,4%):

- brak zainteresowania młodzieżą (ze strony urzędu, organizacji pozarządowych); brak liczenia się ze zdaniem młodych, dostrzegania ich potrzeb

Zebrane odpowiedzi pokazują, że warszawska młodzież (ucząca się lub/i mieszkająca w stolicy) doświadcza problemów różnorodnej natury. **Problemy z komunikacją miejską**, choć najliczniej zgłaszane, wydają się być najmniej dotkliwymi.

Martwią licznie zgłaszane **problemy związane z edukacją**, a także **niewyraźne perspektywy życiowe**. Wśród problemów indywidualnych i środowiskowych warto wyróżnić na pewno **problemy z nałogami** oraz **przemoc** i **stres**. Niepokojące są także zgłaszane **problemy rówieśnicze** oraz **rodzinne**.

Z perspektywy warsztatów samorządowych na uwagę zasługują także **problemy młodzieży w przestrzeni publicznej**. Dla wielu ankietowanych problemem jest brak przestrzeni dla młodych, w których mogliby oni spotykać się ze znajomymi oraz realizować swoje pomysły i pasje. Uczniom brakuje także bezpłatnych ogólnodostępnych obiektów sportowych. Problem jest także z samym czasem wolnym – jego brak zgłosiło aż 6,7% badanych.

W opinii młodzieży, brakuje także lepszej informacji o planowanych wydarzeniach młodzieżowych oraz inicjatywach, w które mogą się włączyć. Młodzi uważają także, że są pomijani i niedostrzegani przez instytucje państwowe oraz organizacje pozarządowe. Analiza odpowiedzi pozwala na założenie, że **wielu młodych ma**

chęć i energię do aktywnego włączania się w życie społeczno-kulturalne, lecz z powodu braku informacji ma z tym znaczące problemy.

Wnioski

Udzielane w ankiecie odpowiedzi nie były silnie skorelowane ani z płcią respondentów, ani z miejscem ich zamieszkania. Pokazuje to, że **młodzież ucząca się w Warszawie** coraz bardziej upodabnia się do siebie, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania.

Badanie przeprowadzane w jesiennej edycji projektu „Nastolatek w samorządzie” sugeruje, że **najważniejsze formy aktywności pozalekcyjnej młodzieży** nie uległy zasadniczej zmianie w przeciągu ostatnich lat, co może stanowić istotną wskazówkę przy kształtowaniu miejskiej polityki młodzieżowej. Najpopularniejszymi formami spędzania czasu wolnego są spotkania ze znajomymi, spacer, a także słuchanie muzyki oraz korzystanie z Internetu.

Współczesne społeczeństwa cierpią na **kryzys zaufania do instytucji politycznych** na szczeblu zarówno lokalnym, jak i krajowym. Cyniczne podejście do możliwości wpływania na najbliższe otoczenie jest silne wśród młodych osób⁷. Badania pokazują, że istotnym czynnikiem zachęcającym młodzież do aktywności jest instytucjonalne umożliwienie im działania, które z kolei nadaje poczucie faktycznego wpływu na politykę lokalną⁸.

Pomocne mogą okazać się tu **Młodzieżowe Rady Dzielnic** oraz **Młodzieżowa Rada m.st. Warszawy**. Dla faktycznej skuteczności działania, potrzebna jest jednak większa edukacja w zakresie ich możliwości działania, oraz zdecydowanie większa promocja samych Rad. Młodzież dostrzega w takich organach potencjał narzędzia poprawy warunków życia młodzieży i chwali samą ideę powstawania Rad. (Na razie jednak wiedza o Młodzieżowych Radach i ich możliwościach jest bardzo ograniczona). W kolejnych edycjach warsztatów samorządowych „Nastolatek w samorządzie” wątek Młodzieżowych Rad będzie dalej poruszany, a same Rady promowane. Kontynuowane będą także działania wpierać.

---

⁷ *Politics and participation: Some antecedents of young people's attitudes to the political system and political activity*, w: „European Journal of Social Psychology”, Por. J. Bynner, S. Ashford, 24, Wiley, Nowy Jork 1994, s. 223 – 236.

⁸ *Understanding youth participation In local Government. A Qualitative Study Final Report*, pod red. D. Molloy, C. White, N. Hosfield, DTLR, Londyn 2002, s. 86.

Problemy młodych ludzi uczących się w mieście są pochodną problemów całej aglomeracji, lecz ich percepcja często ma wymiar bardzo osobisty. Młodzież narzeka na komunikację miejską, czy niestabilność ekonomiczną, ale także na problemy w szkole, czy ogólny brak motywacji do działania i rozwijania się.

Dostrzeżone zostały także problemy w realizacji pomysłów młodych w przestrzeni publicznej (brak miejsc realizowania pomysłów i pasji, brak informacji o inicjatywach i organizacjach młodzieżowych oraz brak ich wystarczającej promocji). Odpowiedziami na te problemy, są przygotowywane: Program **Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych** oraz **miejski portal młodzieżowy**. (Treść i funkcjonalności portalu zostaną dostosowane do potrzeb młodzieży. Uwzględnione zostaną zarówno treści wskazane przez badanych, jak i obszary wspierające dotyczące zasygnalizowanych aspektów problemowych.)

Tematyka strony sugerowana przez respondentów jest bardzo bliska wnioskowi zawartemu w raporcie Fundacji Civis Polonus i Federacji MAZOVIA na temat **stworzenia portalu internetowego polepszającego komunikację między młodzieżą a Urzędem m.st. Warszawy**⁹. Jedynym nowym elementem jest uwzględnienie tematyki rynku pracy, co może świadczyć o wzroście poczucia ekonomicznej niepewności młodzieży w mieście. (Koresponduje to z wynikami analizy największych zdaniami respondentów zagrożeń młodych ludzi w Warszawie).

Warszawska polityka młodzieżowa powinna wykorzystywać możliwości nowych technologii dla rozwijania partycypacji społecznej oraz młodzieżowych inicjatyw lokalnych. Komunikaty kierowane do młodych uczących się i/lub mieszkających w stolicy powinny być dostosowane w formie i treści do predyspozycji i potrzeb młodych.

Promowane muszą być także różnorakie **formy młodzieżowej partycypacji społecznej**, w tym m.in.: możliwości działania Młodzieżowych Rad Dzielnic oraz Młodzieżowej Rady m.st. Warszawy, organizacje pozarządowe dysponujące mini

---

⁹ *Plan działań na rzecz polepszenia komunikacji Urzędu m.st. Warszawy z Młodzieżą*, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, Federacja MAZOVIA, Fundacja Civis Polonus, Maj 2009.

grantami na projekty młodzieżowe, a także udział młodych w konsultacjach społecznych.

Należy jednocześnie pamiętać, że **młodzież jest grupą silnie zróżnicowaną wewnątrznie**, niejednorodną. Są wśród niej i takie osoby, które nie chcą się angażować w życie społeczne swojej okolicy, i należy dać im do tego prawo. Młodzi, (szczególnie ci na granicy pełnoletniości), zmagają się przed wszystkim z trudami własnego dorastania i nie każdy chce, lub znajduje czas i siły, na dodatkową działalność społeczną.

Bibliografia

Głos, zeszyt nr 1, Giza-Poleszczuk A., Strzemińska A., Mencil J., Warszawa 2012

Młodzi 2011, Szafraniec K., red. nauk. Boni M., Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011

Plan działań na rzecz polepszenia komunikacji Urzędu m.st. Warszawy z Młodzieżą, Federacja MAZOVIA, Fundacja Civis Polonus, Maj 2009

Politics and participation: Some antecedents of young people's attitudes to the political system and political activity, w: "European Journal of Social Psychology", Bynner J., Ashford S., 24, Wiley, Nowy Jork 1994

Raport z wiosennej edycji warsztatów samorządowych (2012), Major K., Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, Warszawa 2012

Socjologiczne teorie młodzieży, Griese H., Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków 1996

Understanding youth participation In local Government. A Qualitative Study Final Report, pod red. Molloy D., White C., HosfieldN., DTLR, Londyn 2002